

A nemzetközi munkaerőpiac alakulása 2004–2005-ben

A németországi ifo-intézet 2004/2005. évre szóló konjunktúraprog-nózis szerint Németországban tovább romlik a munkaerő-piaci helyzet, annak ellenére, hogy az összgazdasági termelés 2003. II. félévétől újra növekvő tendenciát mutat. Várhatóan tovább csökken a munkanélküliek száma, javulás csak 2004 végétől várható. A munkanélküliek átlagos aránya 2004-ben és 2005-ben is 10,3% lesz.

Tárgyszavak: munkaerőpiac; munkanélküliség; önfoglalkoztatás.

Fellendülés világszerte

2003 nyarán a világgazdaság fejlődése növekvő tendenciát mutatott; az USA, Délkelet-Ázsia, Japán és az európai népgazdaságok fellendülőben voltak, de 2004-ben és 2005-ben ennek a dinamikának fokozatos csökkenése várható.

Az **USA**-ban a foglalkoztatás a konjunktúra függvényében lassabban növekszik. A munkanélküliek aránya 2004-ben 5,5%-ra csökkent, és 2005-ben még alacsonyabb lesz.

Japánban 2004-ben és 2005-ben fokozatosan növekszik a magánfogyasztás, ami magasabb munkajövedelmeket és növekvő foglalkoztatottságot eredményez.

A kelet-ázsiai országok közül **Kínában**, Dél-Amerikában pedig Brazíliában tovább javul a munkaerőpiac helyzete.

Az **eurotérségben** a foglalkoztatás 2002-höz viszonyítva 2003-ban változatlan volt, a munkanélküliek aránya 8,8%-ra emelkedett, és elkezdődött a vita a szociális juttatások „megnyirbálásáról”. 2004-ben a munkanélküliség valamivel 9% alatti. 2005-ben a reáljövedelem növekedése kismértékben meghaladhatja a 2004. évi növekedés ütemét, és a foglalkoztatottság is csak lassan növekszik. A munkanélküliek aránya 8,75%-ra csökken.

A kiválasztott régiók reál GDP-je

	2002	2003	2004 (becslés)	2005 (becslés)
Ipari országok				
USA	2,2	3,1	4,7	3,4
Japán	-0,3	2,5	4,5	2,6
Eurotér	0,9	0,4	1,8	2,2
Küszöbországok				
EU csatlakozó országok	2,2	3,1	4,3	4,2
Kelet-Ázsia ¹	6,1	6,4	8,1	7,6
Latin-Amerika ²	-1,2	1,8	3,8	3,7
Az előző évhez viszonyított változás %-a				

¹ Dél-Korea, Fülöp-szigetek, Hongkong, Indonézia, Kína, Malajzia, Szingapúr, Tajvan, Thaiföld.

² Argentína, Brazília, Chile, Kolumbia, Venezuela – a 2002-es GDP-k USD-ben súlyozott átlaga alapján.

Az **EU-hoz csatlakozó országokban** folytatódik a fellendülés, a foglalkoztatottság az évekig tartó visszaesés után fokozatosan növekszik, annak ellenére, hogy a munkanélküliek aránya még mindig 14% körül lesz.

Nagy-Britanniában a pénzpolitika fékezi a fellendülést. Bár a foglalkoztatás még hosszú ideig magas lesz, lelassul a reálbérek növekedési üteme.

Németországban fokozatosan növekszik a konjunktúra dinamikája. Az összgazdasági termelés 2003. II. félévétől ismét növekszik, a munkaerő-piaci helyzet azonban tovább romlott. 2004-ben a növekedés – a többi EU-tagországhoz képest – viszonylag csekély. Ebben meghatározó, hogy a szükséges munkaerő-piaci és szociális reformok még mindig nem valósultak meg. A foglalkoztatottság növekedésére csak 2005-ben lehet számítani; továbbra is magas lesz a munkanélküliek száma. A tarifális bérek átlagosan 2%-kal, 2005-ben 2,25%-kal emelkednek.

A munkaerő-piaci helyzet 2004 első felében tovább romlott. Ismét felgyorsult a keresőtevékenység visszaesése, ami 2003 első félévében főleg a foglalkoztatottság alacsony növekedési üteme miatt romlott; ez

különösen az építőipart és az ipar érintette. Ezzel szemben – nem utolsósorban a vállalkozások alapításának állami támogatása miatt – tovább nőtt az önfoglalkoztatók száma.

A keresők számának kismértékű javulása csak 2004 végétől várható. 2004-ben a keresők száma mintegy 145 000-rel csökkent, 2005-ben a konjunkturális javulás következtében kismértékben, mintegy 60 000 fővel emelkedhet. 2004-ben meglepően emelkedett a munkaórák száma, annak ellenére, hogy csökkenésre számítottak. 2005-ben, a keresőtevékenység bővülésével párhuzamosan, kismértékben növekedés várható.

A regisztrált munkanélküliek száma, ami 2003 tavasza óta csökkenő tendenciáját mutat, 2004 februárjától újból emelkedett, mégpedig 100 000 fővel. Az előző évi csökkenésben szerepet játszott a statisztika megtisztítására irányuló állami törekvés.

2003-ban a Szövetségi Munkaügyi Hivatal aktiválási akciói oda vezettek, hogy számos olyan munkanélkülit – főleg azokat, akik nem kaptak munkanélküli-segélyt – töröltek a statisztikából, vagy pedig a regisztrációs követelmények szigorítása miatt saját maguk lemondtak a regisztrációról.

2004 elején az alkalmassági vizsgálatokon és képzésben résztvevőket nem vették figyelembe.

Ha nem lenne ez a statisztikai elhatárolás, a munkanélküliek száma jelenleg 230 000 fővel lenne több.

A prognosztizált időszakban tovább növekszik a munkanélküliek száma. A csúcspontot 2005 februárjában 4,8 millió fővel éri el. Ha nem lett volna a statisztikai „tisztogatás”, a munkanélküliek száma Németországban első alkalommal lépné túl az 5 milliót. 2005 tavaszától a munkanélküliek száma várhatóan kismértékben – 100 000 fővel – csökken. Éves átlagban azonban a munkanélküliség még mindig különösen magas lesz, 2004-ben és 2005-ben átlagosan 10,3%.

A német munkaerőpiac eszközei

Foglalkoztatás alacsony bérezéssel

2003 szeptemberében 4,4 millió főt foglalkoztattak alacsony bérezéssel, amely havonta maximum 400 euró lehet. 2005-re már 6 millió főre számítanak. A rendes társadalombiztosítási kötelezettség mellett foglalkoztatottakhoz képest ebben a bérkategóriában lényegesen alacsonyabb a járulék, ami a foglalkoztatottak számának további emelkedését

eredményezi. Feltételezik ugyanakkor, hogy ezzel a foglalkoztatási formával nem lehet megoldani a magasabb munkanélküliség problémáját, mivel a foglalkoztatottak nagy része a rejtett tartalékokból kerül ki. Ellenkezőleg, az alacsony bérrel foglalkoztatottak kiszorítják a rendes foglalkoztatási viszonyokat és csökkentik a járulékköteles foglalkoztatottak számát.

Önfoglalkoztatás

Az aktív munkaerő-piaci politika támogatja a munkanélküliek önfoglalkoztatóvá válását. A támogatás 3 évre szól. 2004. május végéig több mint 130 000 személy részesült ilyen támogatásban.

Munkaerő-kölcsönzés (Personal Service Agenturen)

A munkaerő-kölcsönzés eddig nem tudott hozzájárulni a munkaerő-piac helyzetének javulásához, mivel az így foglalkoztatottak közül eddig csak nagyon kevésnek sikerült állandó munkaviszonyt létesíteni. Ezt a foglalkoztatási formát általában problematikusnak tekintik, mert az állami eszközökből finanszírozott munkaerő-kölcsönzők kedvezőtlen versenyhelyzetet teremtenek a munkaerő-kölcsönző cégeknek.

Munkanélküli-segély (alapbiztosítás álláskeresők számára)

2005. januártól összevonásra kerül a munkanélküli-támogatás és a szociális segély. A végrehajtással úgynevezett álláscentrumokat bíznak meg, amelyek vagy a községekhez, vagy a Szövetségi Munkaügyi Hivatalhoz tartoznak. A törvényhozó célja, hogy a munkanélküliek a saját létfenntartásuk érdekében fokozottan törekedjenek a munkavállalásra. Az intézkedéstől a szociális szolgáltatások terén is megtakarításokat remélnek. A szabályozás lényegében előirányozza, hogy a munkaképes segítségre szoruló munkanélküliként regisztráltassák magukat, és a munkaerőpiac számára rendelkezésre kell állniuk ahhoz, hogy a további alapbiztosítást megkapják.

Összeállította: Jurasits Jánosné

Flaig, G.; Nierhaus, W. stb.: ifo Konjunkturprognose 2004/2005: Konjunktur gewinnt an Fahrt. = ifo Schnelldienst, 52. k. 26/27. sz. 2004. jún.30. p. 20–32.

Christensen, B.: Mismatch-Arbeitslosigkeit unter Geringqualifizierten. = Mitteilungen aus der Arbeitsmarkt- und Berufsforschung, 34. k. 4. sz. 2001. p. 506–614.